

Lesní patra

Co to je a na čem závisí vertikální rozmanitost? Kdy se vytváří pouze jedno stromové patro? Co je to předrůstavost? Odpovědi se dočtete v článku.

Co to je a na čem závisí vertikální rozmanitost? Kdy se vytváří pouze jedno stromové patro? Co je to předrůstavost? Odpovědi se dočtete v článku.

Lesní rostlinná společenstva tvoří v lesním ekosystému vertikální struktury, takzvaná lesní patra.

Lesní patra můžeme dělit dle mnoha kritérií. Mezi nejpoužívanější patří dělení do čtyř základních pater, kterými jsou přizemní (mechové a lišejníkové), bylinné, keřové a stromové patro. Rostlinné druhy jednotlivých pater jsou geneticky uzpůsobeny k využití konkrétních podmínek prostředí, ve kterém se nachází. Jsou jimi: prostor, dostupnost světla, vody a živin.

Nejvýrazněji vertikálně strukturovaný je tropický deštný les. Se snižující se teplotou a zvyšující se vyprahlostí se strukturovanost snižuje a porosty vytvářejí méně pater, což je zřetelné v případě pouští s občasnou bylinnou vegetací či savan s roztroušenými stromy.

Jednotlivá lesní patra ale nejsou jasně oddělena, a rozhodně si nemůžeme představovat, že se navzájem neovlivňují. Právě naopak. Lesní prostředí je pro jednotlivé druhy vysoce konkurenční, a to jak mezi jedinci stejného druhu, tak i napříč mezi druhy. Vertikální rozmanitost závisí na druhovém složení a podmínkách konkrétního stanoviště, na dostupnosti vody, orientaci vůči větru, členitosti terénu či na tom, zda stanoviště sužují požáry. Po požárech a větrných kalamitách lesy vytvářejí zpravidla pouze jedno stromové patro.

Některé stromy rostou díky vlivu okolního prostředí a díky vlastním genetickým dispozicím mnohem rychleji než okolní jedinci. Vytvářejí větší koruny a zabírají životní prostor na úkor sousedních stromů, které mohou postupně i přerůst. Navíc stromy rostoucí ve vzájemně blízkém životním prostoru mohou měnit během svého života postavení. Tento jev se označuje jako předrůstavost a je podmíněn geneticky, přírodními podmínkami i vlivem pěstebních zásahů.

Kořenová konkurence je ještě silnější. Jedinec si může v půdě navzájem konkurovat i s několika stovkami dalších stromů najednou, na rozdíl od nadzemní části, kde si konkurují pouze sousední stromy. Vrchol stromového patra a předrůstavé stromy dostávají maximální příděl slunečního záření, druhy a jedinci nižších pater jsou fyziologicky a strukturálně adaptovány na pokles slunečního záření. Tato konkurence u stromového patra rozhodně nekončí.

Les je tedy mnoha patry, a to od nejvyšších stromů až po mechy. Sledováním složení, rozmanitosti a struktury

jednotlivých lesních pater můžeme hodnotit celkovou biodiverzitu konkrétního lesního ekosystému. A právě biodiverzita je důležitým indikátorem změn prostředí a klíčem při zajišťování trvale udržitelného rozvoje lesů.